

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	4.Kf.700.364/2025/4.
A felperes:	felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	ügyvédi iroda1 (felperesi képviselő címe, eljáró ügyvéd: dr. Kotroczó Béla János)
Az alperes:	Belügyminiszter (1051 Budapest, József Attila utca 2-4.)
Az alperes képviselője:	
Az I. rendű alperesi érdekelt:	dr. Kovács N. Balázs ügyvéd (alperesi képviselő címe) alperesi érdekelt1
Az I. rendű alperesi érdekelt képviselője:	(cím1) ügyvédi iroda2 (alperesi érdekelt1 képviselő címe, eljáró ügyvéd: dr. Halászi György)
A II. rendű alperesi érdekelt:	alperesi érdekelt2 (alperesi érdekelt2 képviselő címe)
A II. rendű alperesi érdekelt képviselője:	személy1 tankerületi igazgató
A III. rendű alperesi érdekelt:	alperesi érdekelt3 (alperesi érdekelt3 címe)
A III. rendű alperesi érdekelt képviselője:	személy2 igazgató
A IV. rendű alperesi érdekelt:	alperesi érdekelt4 (alperesi érdekelt4 címe)
A IV. rendű alperesi érdekelt képviselője:	személy3 polgármester
A per tárgya:	köznevelési intézmény átszervezésével kapcsolatos jogvita
A fellebbezést benyújtó fél:	felperes (6. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott ítélet:	Szegedi Törvényszék 101.K.700.839/2025/5. számú ítélete

Ítélet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, az alperes szám1 számú döntési tábla 209-210. soraiban hozott döntését 2026. június 19. napjával hatályon kívül helyezi, ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 56.000 (ötvenhatezer) forint másodfokú perköltséget.

A kereseti és a fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A III. rendű alperesi érdekelt intézménylének (cím2.) működése a II. rendű alperes mint fenntartó 1/2022 (VI. 30.) számú döntése alapján 2022. szeptember 1. napjától 2023. augusztus 31. napjáig szünetelt, melynek időszak alatt a tanulók oktatása a III. rendű alperesi érdekelt intézmény2ében (cím3) történt. A II. rendű alperesi érdekelt 2023. március 20. napján tájékoztatást adott ki arról, hogy a III. rendű alperesi érdekelt tekintetében átszervezési eljárás szükséges, melynek keretében – egyebek mellett – az intézmény2 székhelyintézménnyé válik, a intézmény1 jogutóddal megszűnik. A III. rendű alperesi érdekelt intézmény2ének szülői szervezete és a IV. rendű alperesi érdekelt a véleményezési jogával nem élt. A felperes a II. rendű alperesi érdekelthez 2023. március 15. napján kelt véleményét nyújtott be, amelyben az átszervezést a fent említett részében nem támogatta.

[2] Az I. rendű alperesi érdekelt a 2023. május 12. napján kelt felterjesztésével az alperesnek a III. rendű alperesi érdekelt átszervezésére javaslatot tett. Az alperes nevében eljáró köznevelési államtitkár 2023. május 31. napján a szám1 számú döntési tábla 209-211. soraiban az átszervezési javaslatról döntött (a továbbiakban: döntés), mely szerint a III. rendű alperesi érdekeltnak a cím2. szám alatti székhelyintézménye jogutódlással megszűnt, míg a cím3 szám alatt működő tagintézménye székhelyintézménnyé vált.

[3] A II. rendű alperesi érdekelt 2023. augusztus 28. napján adta ki a III. rendű alperesi érdekelt 2023. szeptember 1. napjától hatályos szakmai dokumentumát, amelyben a döntés szerinti átszervezés átvezetésre került.

A kereset, a védírat és az alperesi érdekeltek nyilatkozatai

[4] A felperes keresetében a nemzeti köznevelésről szóló 2011. CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 40. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a 83. § (4) bekezdésére is – a döntés megsemmisítését, az Nkt. 40. § (3) bekezdés a) pont ac) alpontja alapján a jogsértő állapot megszüntetésének, a jogsértés előtti állapot visszaállításának elrendelését kérte, azaz, hogy az iskola székhelye – a köznevelési intézmény alapfeladatának ellátását szolgáló feladatellátási helyét és a képviselői jog gyakorlására jogosult vezető munkahelyét képező – korábbi székhelyintézményben legyen. Álláspontja szerint az alperes az Nkt. 83. § (3)

bekezdése szerinti véleményezési eljárás szabályait megsértette, mert a tájékoztatási kötelezettségének az Nkt. 85. § (5) bekezdésének megfelelően nem tett eleget, nem állt rendelkezésre minden szervezet véleménye, és a véleményezési eljárás formális volt. A 2023. március 11. napján kért információkat nem kapta meg, szerinte az alpereshez nem jutottak el az átszervezést ellenző, indokolt vélemények, ezért a véleményezési eljárás formalitásként kezelése a garanciális jogok kiüresítésével jár. A II. rendű alperesi érdekelt az 1/2022 (VI. 30.) számú döntésével de facto intézményátszervezést [Nkt. 84. § (7) bekezdés] hajtott végre, mert az az Nkt. 21. § (3) bekezdés d) pontjában felsorolt tények megváltozásával járt. A III. rendű alperesi érdekelt vezetője a szünetelésről szóló döntést támadó beadványát 2022. június 23. napján átvette, tehát a szülői szervezet megalakulásáról tudott.

[5] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a II. rendű alperesi érdekelt a véleményezési eljárást szabályszerűen lefolytatta, a tájékoztatást megadta. A felperes véleménye a döntéshozóhoz eljutott, a Köznevelési Államtitkárságtól érdemi választ kapott. A fenntartót a döntése meghozatalakor a jogosultak véleménye nem köti, vétőjoguk nincs. A per során előadta, hogy a nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 119. § (1) bekezdése alapján a felperes véleményét nem kellett kikérni. A tanulmányok korábbi székhelyen történő folytatásának feltételei nem állnak fenn, az épület köznevelési feladatellátása megszűnt.

[6] A II. rendű és a III. rendű alperesi érdekeltek a kereset elutasítását kérték. Előadták, hogy a kötelező véleményezési eljárást lefolytatták, a felperes véleménynyilvánítási jogát gyakorolta. A III. rendű alperesi érdekelt előtt a felperes szülői szervezet minősége a döntés során nem volt ismert, az érintett szülők a felperesi szervezet megalakulását nem jelentették be, azt a perben sem igazolták. A szülői szervezet alapítása köznevelési intézménnyel történő közlésének elmaradása a köznevelési intézmény hátrányára nem értékelhető. Az EMMI rendelet 119. § (2) bekezdése alapján a felperes nem tekinthető reprezentatív szülői szervezetnek. A szabályszerűen megválasztott szülői szervezet (elnöke: személy4) eljuttatta a véleményét.

[7] Az I. és a IV. rendű alperesi érdekeltek érdemi nyilatkozatot nem tettek.

Az elsőfokú bíróság, a másodfokú bíróság és a Kúria végzése

[8] Az elsőfokú bíróság a 101.K.701.266/2023/32. számú végzésével az eljárást a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 81. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette, figyelemmel a 48. § (1) bekezdés c) pontjára. Megállapította, hogy a II. rendű alperesi érdekelt a szülői szervezet részére lehetővé tette az átszervezéssel kapcsolatos véleményének kifejtését, a felperes 2023. március 15. napján kelt ellenvéleményében kifejtette, hogy az átszervezéssel nem ért egyet.

[9] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta, melyet követően a Kúria a Kfv.III.37.222/2024/8. számú végzésével (a továbbiakban: Kúria végzése) a másodfokú bíróság végzését – az elsőfokú végzésre kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A Kúria szerint az első- és a másodfokú bíróság nem indokolta és nem támasztotta alá azt a ténymegállapítását, hogy a II. rendű alperesi érdekelt 2023. március 20. napján a felperest is megkereste a köznevelési intézmény átszervezése tárgyában történő véleménynyilvánítás céljából. A Kúria szerint az a tény, miszerint a felperes „Ellenvélemény” megnevezéssel a tervezett átszervezésről véleményt küldött meg a fenntartónak, nem tette szükségtelemmé azt, hogy a fenntartónak – az Nkt. 83. § (5) bekezdésére figyelemmel – a döntése előtt be kell szereznie a felperes véleményét. A Kúria iránymutatása szerint „a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság köteles vizsgálni, hogy a II. rendű alperesi érdekelt mint fenntartó felhívta-e az I. rendű felperesi szülői szervezetet az

átszervezéssel kapcsolatos véleménynyilvánításra avagy nem. Az erre vonatkozó döntését a törvényszék köteles megindokolni, valamint alátámasztani és ennek következményeit az ügy érdemében levonni az Nkt. irányadó rendelkezéseinek alkalmazásával.”

Az elsőfokú bíróság első megismételt eljárásban hozott ítélete, a Fővárosi Ítéltábla végzése

[10] Az elsőfokú bíróság a 101.K.701.403/2024/18. számú ítéletével (a továbbiakban: alapítélet) a keresetet elutasította. Álláspontja szerint az Nkt. 83. § (4) bekezdés c) pontjára tekintettel a felperes mint szülői szervezet véleményét az átszervezésről a II. rendű alperesi érdekelt mint fenntartó nem szerezte be, ezért a döntés érvénytelen. Rámutatott, hogy a megsemmisítésére irányuló, a Kp. 38. § (1) bekezdés a) pontjába sorolható kereseti kérelem tartalmilag csak az aktusfelülvizsgálati perekben alkalmazható, a jelen per közjogi jogvita, ezért a döntés megsemmisítése nem lehetséges. A keresetben kért, az Nkt. 40. § (3) bekezdés a) pont ac) alpont első fordulata szerinti jogkövetkezmény alkalmazhatóságát vizsgálva arra jutott, hogy a tanulók érdekét nem szolgálná az eredeti állapot helyreállítása.

[11] A felperes fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla a 4.Kf.700.091/2025/9. számú végzésével (a továbbiakban: másodfokú végzés) az alapítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Rögzítette, hogy a másodfokú eljárásnak nem lehetett tárgya az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, hogy a felperesnek mint szülői szervezetnek az átszervezésre vonatkozó véleményét be kellett szerezni, a szabályszerű felhívás elmaradásának tényét pedig az alperes fellebbezés előterjesztésével nem vitatta. A felülbírálat a döntés érvénytelenségét nem érintette, kizárólag arra terjedt ki, hogy az elsőfokú bíróság a keresetet elutasító rendelkezésében helytállóan vonta-e le az érvénytelenség jogkövetkezményét. Rámutatott, hogy a Kp. 38. § (1) bekezdése, 88. § (1) bekezdése, 92. § (1) bekezdése alapján jogszabálysértés megállapítása esetén a Kp. fogalmi rendszere szerint nincs helye a kereset elutasításának azért, mert a keresetben kért, az Nkt. szerinti jogkövetkezmények alkalmazása iránti igény nem alapos, a Kp. tárgyi hatálya okán a Kp. 89. § (1) bekezdése szerinti döntést kell hozni figyelemmel a Kp. 92. §-ában foglaltakra. Az új eljárásra meghagyta, hogy amennyiben a törvényszék a döntés érvénytelenségét állapítja meg, azt meg kell semmisíteni, és a jogszabálysértő döntés következményeinek elhárítása céljából az Nkt. 40. § (3) bekezdése szerinti jogkövetkezményeket alkalmazhatja. A jogkövetkezmény alkalmazását illetően a felperes kérelméhez nincs kötve, annak esetleges mellőzését és az alkalmazott jogkövetkezményt indokolni köteles, utóbbi nem eredményezheti a fenntartó átszervezésre vonatkozó döntési kompetenciájának megszűnését.

Az elsőfokú bíróság második megismételt eljárásban hozott ítélete

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felperes az Nkt. 83. § (4) bekezdés c) pontja szerinti körbe tartozik, véleményének előzetes kikérése elmaradt, amellyel az Nkt. 83. § (3) bekezdése sérült. A felperes az átszervezés lényeges körülményeiről és következményeiről érdemi információval rendelkezett, álláspontját a fenntartó előtt kifejtette, a döntés ennek ismeretében született. A véleménykérés elmaradását formális, az ügy érdemére ki nem ható eljárási hibának minősítette, amely érvénytelenséget nem eredményez. Az Nkt. 83. § (5) bekezdésének sérelme sem áll fenn, minderre tekintettel a Kp. 88. § (1) bekezdés c) pontja alapján a keresetet elutasította, így az Nkt. 40. § (3) bekezdésében foglalt jogkövetkezményeket nem kellett mérlegelnie. Az eredeti állapot helyreállítását ténybeli és jogi okból egyaránt lehetetlennek tekintette.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[13] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a döntés megsemmisítését, a jogsértő állapot megszüntetésének, a jogsértés előtti állapot

visszaállításának, a helységi Általános Iskola székhelyeként a cím2. szám alatti ingatlanban való további működésének elrendelését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Kp. 110. § (3) bekezdésével ellentétben sem a Kúria végzésében, sem a másodfokú végzésében foglalt kötelező iránymutatásokat nem tartotta be. A másodfokú eljárásban a felülbírálat terjedelme kizárólag arra terjedt ki, hogy az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeit helytállóan vont-e le, így a döntés érvénytelensége nem képezte a felülbírálat tárgyát, ezért e kérdés a megismételt eljárásban nem volt újra vizsgálható. A törvényszék tévesen értelmezte a Kp. 88. § (1) bekezdés c) pontját, amikor a kötelező előzetes véleménybeszerzés elmulasztását az ügy érdemére ki nem ható eljárási hibának minősítette. A köznevelési intézmény átszervezése során az érintettek számára garanciális jogosultság az előzetes véleménynyilvánítás, amelynek mellőzése a döntéshozatali eljárás egészét érintő súlyos eljárási jogsértés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme az eljárás eredménye közötti oksági kapcsolat hiányában is megállapítható, amennyiben az eljárási garanciák megszegése az ügyfél jogérvényesítési lehetőségeitől megfosztja. A törvényszék jogértelmezése az Nkt. 83. § (4) bekezdésében biztosított véleményezési jogot kiüresíti. Az elsőfokú bíróság az eljárás során egymástól eltérő, egymással ellentétes jogi álláspontokat foglalt el, ami a tisztességes és pártatlan eljárás követelményének sérelmét jelenti. A döntés érvénytelen, ezért az Nkt. 40. § (3) bekezdés a) pont ac) alpontja szerinti jogkövetkezmények alkalmazásának lett volna helye.

[14] Az alperes észrevételében – tartalmában – az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Előadta, hogy az intézményátszervezés lezárult, a korábbi székhely épülete visszakerült a tulajdonoshoz, abban óvoda működik. Az intézményátszervezési eljárás során a fenntartó a véleményezési joggal rendelkezők véleményét kikérte, a tájékoztatást megadta, a jogszabályban előírt időt a vélemény kialakításához biztosította. Ha valaki nem él a véleményezési jogával, az a miniszter törvény biztosította döntési hatáskörének megszüntetését nem eredményezheti. A felperesi jogvédő egyesületet 2022. június 19-én alapították, vélhetően a fenntartó 2022. évi döntése elleni tiltakozásul. Ezen szülői közösség nem feleltethető meg az Nkt. 73. § (1) bekezdésében meghatározott szülői szervezetnek.

[15] Az I-IV. rendű alperesi érdekeltek észrevételt nem tettek.

A Fővárosi Ítéltábla döntése és annak jogi indokai

[16] A fellebbezés – az alábbiak szerint – alapos.

[17] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 108. § (1) bekezdése szerint a fellebbezés és a fellebbezési kérelem keretei között bírálta felül. Az elsőfokú bíróság a másodfokú végzés alapján, megismételt eljárásban hozta meg a fellebbezéssel támadott ítéletét. Az ügyben hozott másodfokú végzés iránymutatásának kötelező erejét a Kp. 110. § (3) bekezdése teremti meg, a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság köteles a másodfokú bíróság által meghatározott ténybeli és jogi keretben eljárni, és döntését ezek figyelembevételével meghozni. Ezáltal a megismételt eljárásban hozott végzés felülbírálatának az elsődleges mércéje az, hogy az elsőfokú bíróság eleget tett-e az iránymutatásnak.

[18] „A Kúria Közigazgatási Kollégiumának következetesen alkalmazott, a Kp. idézett törvényhelyein alapuló joggyakorlata szerint tehát az új eljárást elrendelő felsőbbirósági iránymutatás köti az új eljárást lefolytató bíróságot, attól eltérnie nem lehet; a megismételt elsőfokú eljárásban meghozott jogerős ítélettel szembeni (ugyanabban az ügyben második alkalommal előterjesztett) felülvizsgálati kérelem folytán megindult rendkívüli perorvoslati eljárásban a már eldöntött jogkérdés vonatkozásában a Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy az

elsőfokú bíróság a korábbi, a jogkérdést már elbírált végzésben foglaltaknak megfelelő döntést hozott-e; a kúriai végzés új eljárásra vonatkozóan adott kötelező utasításának jogszerűsége az új eljárásban meghozott jogerős ítélet elleni felülvizsgálati eljárásnak nem tárgya; a megismételt eljárásban hozott jogerős ítélet elleni felülvizsgálat nem szolgál alapul arra, hogy egy – jogorvoslattal egyébként nem támadható – kúriai döntés ellen nyisson újabb jogorvoslatot.” [Jpe.III.60.037/2022/12. jogegységi határozat (56) bekezdés]

[19] A másodfokú végzés iránymutatása – a Kp. 110. § (3) bekezdéséből következő kötelező erővel – kógens ténybeli és jogi keretet jelölt ki a megismételt elsőfokú eljárásra. Az elsőfokú bíróság nem helyezkedhetett arra az álláspontra, hogy a per közjogi jogvita jellegére hivatkozással a megsemmisítés kizárható, mert az ítéltábla rögzítette, hogy a döntés jogszerűségének vizsgálata közigazgatási jogvita, és a Kp. XVI. fejezete szerinti ítéleti rendelkezések kógens rendszerét kell alkalmazni. Másfelől az ítéltábla kimondta, hogy az ügy érdemére kiható eljárásjogi jogszabálysértés esetén alkalmazandó jogkövetkezmény a Kp. 92. § (1) bekezdése szerinti megsemmisítés, a kereset elutasítására pedig nem kerülhet sor azért, mert az Nkt. 40. § (3) bekezdése szerinti, a felperes által kért jogkövetkezmény nem alkalmazható.

[20] A megismételt eljárás vizsgálatának tartományát szűkítette az is, hogy az elsőfokú bíróság már az alapítéletben megállapította, hogy a felperesi szülői szervezet az Nkt. 83. § (4) bekezdés c) pontja szerinti véleményezésre jogosulti körbe tartozik, továbbá a fenntartó a felperes véleményét nem szerezte be, amely az Nkt. 40. § (1)-(2) bekezdése alapján a döntés érvénytelenségét eredményezi. E megállapításokat a felek fellebbezéssel nem tették vitássá, ebből következően az érvénytelenség alapjául szolgáló jogi és ténybeli kiindulópont már a megelőző másodfokú eljárás során a felülbírálat terjedelmén kívül esett, mert a másodfokú bíróság számára a Kp. 108. § (1) bekezdése egyrészt tárgyi korlátot állított, amelyet a megtámadott bírói döntés, az alapítélet jelölt ki; másrészt tartalmi korlátot, amelyet maga a fellebbezés által megjelölt jogszabálysértés határozott meg.

[21] A megelőző másodfokú eljárás tárgyát a felperes véleményének beszerzésére vonatkozó kötelezettség fennállásának vizsgálata a Kúria végzése által kijelölt dogmatikai előzmények miatt sem képezhette. A Kúria végzése egyértelműen rögzítette, hogy a fenntartót a felperes véleményének beszerzési kötelezettsége akkor is terheli, ha a szülői szervezet már nyilatkozott, tehát a felperes 2023. március 15-i „Ellenvéleménye” nem váltotta ki és nem tette szükségtelenné a törvényi kötelezettséget; ebből adódik az a következtetés, amelyet a kúriai végzés egészének értelmezése alátámaszt: a Kúria megítélése szerint a felperes véleményét be kellett szerezni, ellenkező esetben a beszerzés tényének vizsgálata nem lenne releváns.

[22] A Fővárosi Ítéltábla végzésében ennek megfelelően rögzítette, hogy a felülbírálat terjedelme többszörösen korlátozott, a megelőző másodfokú eljárásnak nem lehetett a tárgya sem a felperesi véleménybeszerzés szükségességének, sem a szabályszerű felhívás elmaradásának a vizsgálata. Az érvénytelenség éppen ezekből a körülményekből következik az Nkt. 40. § (2) bekezdése alapján, ezért e kérdés sem képezhette a másodfokú vizsgálat tárgyát. Az alapítélet megállapította a döntés érvénytelenségét ([57] bekezdés), így a fellebbezési korlát folytán – miután az nem volt vitatott – azt adottnak, vitán kívülnek kellett tekinteni, így a megismételt eljárás kizárólag arra szorítkozhatott, hogy az érvénytelenséghez milyen, a Kp. rendszerébe illeszkedő jogkövetkezmény kapcsolódhat.

[23] Összegezve a leírtakat: az érvénytelenség a második megismételt elsőfokú eljárásban azért nem volt vizsgálható, mert az annak alapjául szolgáló kérdések a fellebbezési korlátok folytán már nem voltak vitathatók, a másodfokú végzés ezeket a vizsgálat körén kívül helyezte, és a Kp. 110. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság kötve volt ehhez a kerethez. A megismételt eljárás tárgya így kizárólag az érvénytelenség

jogkövetkezményeinek, nem pedig az érvénytelenség fennállásának vizsgálata lehetett. A másodfokú végzés az érvénytelenség jogkövetkezményét nem vonta le, azt nem értékelte, kifejezetten azt rögzítette, hogy az érvénytelenséghez vezető jogszabálysértés fennáll, mely esetben a Kp. 92. § szerinti megsemmisítés az irányadó, ezáltal a kereset nem utasítható el azért, mert az Nkt. 40. § (3) szerinti konkrét jogkövetkezmény alkalmazása nem indokolt.

[24] A második megismételt elsőfokú eljárásban vizsgálható kérdéskör lényegében arra szűkült, hogy a Kp. kógens ítéleti rendelkezési rendszerében milyen döntést kell meghozni, továbbá a megsemmisítéshez képest, illetve amellet az Nkt. 40. § (3) bekezdése szerinti további jogkövetkezmények közül alkalmazandó-e bármelyik, és ha igen, melyik; ha pedig a további jogkövetkezmények mellőzésre kerülnek, annak indokait a Kp. szerinti indokolási követelményeknek megfelelően rögzíteni kell. Minden más – így a felperes véleménybeszerzési jogosultsága, a felhívás elmaradásának ténye, az érvénytelenség megállapításának alapja – a fellebbezési korlátok és a felsőbb bírósági iránymutatás kötelező ereje folytán már eldöntött kérdésként volt kezelendő, amelytől az elsőfokú bíróság nem térhetett el. Ezzel összefüggésben az ítéltábla azt is rögzítette, hogy a garanciális eljárási szabályok megsértése nem eredményezi a fenntartó átszervezési kompetenciájának „elvesztését”; a bíróság feladata nem az átszervezési döntés anyagi jogi helyességének felülmérlegelése, hanem az eljárási garanciák sérelmének orvoslása a Kp. rendszerében.

[25] A második megismételt elsőfokú eljárásban az eljárási kereteket nem az elsőfokú bíróság saját mérlegelése, hanem a per előzményei által kialakított kötött jogi helyzet határozta meg. A Kp. 110. § (3) bekezdéséből következően az új eljárást lefolytató bíróság köteles a felsőbb bíróság által meghatározott ténybeli és jogi keretek között eljárni, és döntését ezek figyelembevételével meghozni, ami olyan eljárásjogi kötelezettséget jelent, amely kizárja a korábban eldöntött jogkérdések vizsgálatának újraindítását. E kötöttség elsődleges forrása a Kúria végzése volt, amely az alperes állandó vitatásával szemben véglegesen lezárta azt a jogkérdést, hogy a felperes szülői szervezetként a véleményezési jogosulti körbe tartozik-e. E kúriai jogértelmezést követte az alapítélet, amely megállapította, hogy a felperes mint szülői szervezet véleményét az alperesnek előzetesen be kellett volna szereznie, melynek következtében a döntés érvénytelenségét rögzítette. Az ítélet e megállapítását az alperes fellebbezéssel nem támadta, így annak felülbírálatára nem került sor.

[26] A második megismételt elsőfokú eljárásban a törvényszék kizárólag a jogkövetkezmények körében rendelkezett mérlegelési jogkörrel. Az elsőfokú bíróság az eljárása során nem bocsátkozhatott volna a már eldöntött tény- és jogkérdések újraértékelésébe, így nem vizsgálhatta, hogy a II. rendű alperesi érdekeltnek a felperes véleményét be kellett-e szereznie és azt sem, hogy fennáll-e az érvénytelenség. Az elsőfokú ítélet ezzel szemben a számára kijelölt eljárási kereteket túllépte azzal, hogy a véleménybeszerzési kötelezettség elmulasztását formális, az ügy érdemére ki nem ható eljárási hibának minősítette, és ezzel újraindította mind a véleményezési jogosultság, mind az érvénytelenség kérdését. Ez azonban a Kp. 110. § (3) bekezdésében rögzített kötöttség megsértése volt, mivel olyan jogkérdésekben foglalt állást, amelyek a per előzményei alapján lezártak minősültek. A fellebbezés helytállóan hivatkozott arra, hogy a megismételt elsőfokú eljárásban az elsőfokú bíróság feladata már nem az érvénytelenség fennállásának, illetve a véleménybeszerzési kötelezettség teljesülésének vizsgálata volt, hanem kizárólag az ezekhez kapcsolódó jogkövetkezmények meghatározása. A bíróság a jogkövetkezmények meghatározásakor téves jogi kiindulópontból indult ki, ezért az ítélet e körben jogszabálysértő. A jelen másodfokú eljárás tárgya ennél fogva kizárólag annak meghatározása, hogy az érvénytelenséghez milyen helyes jogkövetkezmények kapcsolhatók, amelynek megállapítására az alábbiak szerint kerül sor.

[27] A bíróság a Kp. 38. § (1) bekezdése a) pontja szerinti kereseti kérelem elbírálása esetén nincs kötve a felperes által kért döntés meghozatalához, ezért rendelkezhet arról, hogy a törvény keretei között megváltoztatási vagy kasszációs jogkört gyakorol. A megtámadási kereseti kérelem esetére a bíróság által hozható határozatokról a Kp. XVI. fejezetének szabályai rendelkeznek, meghatározva az egyes bírói döntési jogköröket, amelyek megvalósulása esetén a bíróság a jogszabályoknak megfelelően és nem a kereseti kérelem szerint köteles dönteni. A keresetnek helyt adó ítélet a jogsértés megállapításáról és ennek eredményeként a jogkövetkezmény levonásáról rendelkezik, melyek közigazgatási perben kizárólag a Kp. rendszere szerinti vagy a Kp. 89. § (2) bekezdésén alapuló törvényben meghatározott más jogkövetkezmények lehetnek. Ilyennek minősülnek az érvénytelenség megállapítása esetén az Nkt. 40. § (3) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények, melyek alkalmazásához a bíróság nincs kötve, így a jogszabálysértés folytán előálló joghatás elhárítását biztosító jogkövetkezményt a felperes kérelmétől függetlenül is alkalmazhat.

[28] Az Nkt. 40. § (3) bekezdés a) pont ac) alpontja lehetővé teszi a jogsértés előtti állapot helyreállítását, azonban az a jogkövetkezmény nem abszolút, hanem csak akkor alkalmazható, ha az ténybelileg és jogilag egyaránt lehetséges, és nem ütközik más alapvető jogi értékekbe.

[29] A fenntartói mozgástér tartalmi korlátait az Nkt. 84. § is meghatározza, amely a köznevelési rendszer egészének stabilitását és a gyermekek érdekeinek védelmét szolgálja. Az Nkt. 84. § (1)-(2) bekezdéseiből az következik, hogy a fenntartó új feladatot csak az ellátáshoz szükséges személyi, tárgyi és szervezeti feltételek biztosításával állapíthat meg, továbbá köteles gondoskodni a szülői szervezetek és más érdek-képviselői fórumok működési feltételeiről, ami nyilvánvaló teszi, hogy a szülői szervezet a köznevelési intézmény működésének szerves része.

[30] A köznevelési intézmény átszervezésével kapcsolatos döntés az Nkt. 83. § (2)-(3) bekezdései alapján kétségtelenül a fenntartói irányítás körébe tartozik. A törvény a fenntartó számára e körben széles mérlegelési jogot biztosít, az átszervezés anyagi jogi szempontjaira nem állapít meg tételes tartalmi mércét. Az Nkt. rendszere világosan különválasztja a döntés tartalmi autonómiáját és a döntéshozatal eljárási kötöttségét. Az átszervezési döntés célszerűsége, szakmai indokoltsága nem képezheti közigazgatási jogvita tárgyát, azonban az Nkt. 83. § (3)-(4) bekezdései az átszervezési döntést eljárási garanciákhoz kötik. Az intézmény megszüntetésére, átszervezésére vonatkozó szabályok (informálás, vélemények beszerzése) az érintettek számára a kiszámíthatóságot, a felkészülést szolgálják, vagyis végső soron a jogbiztonság tartalmi elemeiként funkcionálnak, ami azt jelenti, hogy a döntés jogszerűségét az érintettek a garanciális jogok megtartásának sérelmére hivatkozva vitathatják, a döntés anyagi jogi helytállósága nem lehet közigazgatási jogvita tárgya. A fenntartót döntése során egyfajta garanciális, az átszervezéssel érintettek eljárási jogait biztosító rendelkezések megtartása köti, így ezek megsértése eljárásjogi jogszabálysértés megállapításával járhat együtt, mely nem eredményezi a fenntartó átszervezésre vonatkozó döntési kompetenciájának megszűnését.

[31] A garanciák célja az érintettek számára a felkészülés, az alkalmazkodás és az előreláthatóság biztosítása. Az Nkt. abból indul ki, hogy a köznevelési intézmény átszervezése nem egyszerű igazgatási aktus, hanem olyan komplex, hosszabb időszakot érintő intézkedés, amely a gyermekek oktatási útját, a szülők életvitelét és az intézményi működés, a közoktatás rendszerének a stabilitását egyaránt érinti.

[32] A jelen ügyben a jogsértés előtti állapot helyreállítása kizárt, mert az átszervezés ténylegesen végbement: a korábbi székhelyintézményben a tanítás megszűnt, az oktatás rendje az új feladatellátási helyen kialakult, a tanulói jogviszonyok gyakorlása ehhez a rendhez igazodott. A köznevelési jogviszony sajátossága, hogy az idő múlása önmagában

jogilag releváns tényező, egy tanév lezárása, egy tanítási rend kialakulása olyan objektív állapot, amelyet nem lehet egy korábbi időállapotnak megfelelően visszaállítani a gyermekek tanuláshoz való jogának és az oktatás folyamatosságának sérelme nélkül.

[33] Az átszervezés végrehajtásával – különösen akkor, ha az oktatás ténylegesen megszűnt a korábbi székhelyintézményben, az új helyszínen pedig tanítási rend alakult ki – új, stabilizálódott jogi és ténybeli helyzet jött létre. A tanulók jogviszonyai, az oktatás szervezeti keretei, a pedagógiai munka rendje mind e döntéshez igazodva alakultak át, melynek visszafordítása a jogsértés orvoslását nem jelentené, hanem egy újabb, az oktatás rendjét alapjaiban érintő beavatkozás lenne. Ezt erősíti az Nkt. 84. § (3) bekezdése is, amely tanítási évben főszabályként tiltja az átszervezést, és csak kivételes, objektív okok esetén engedi meg a székhely vagy telephely változtatását, mely a köznevelés stabilitását, a gyermekek kiszámítható oktatási környezetéhez való jogát helyezi előtérbe.

[34] Mindezek alapján a fenntartói döntés érdemi tartalma – hogy az oktatás mely épületben, milyen szervezeti keretek között folyjon – nem bíróság által felülbíráható kérdés, a bírósági kontroll kizárólag az eljárási garanciák érvényesülésére terjedhet ki. Ennek megfelelően a jogsértés jogkövetkezménye nem az oktatás visszaállítása a korábbi székhelyintézményben, hanem az eljárási jogsértés orvoslása, annak kikényszerítése, hogy a fenntartó a törvényben előírt eljárási rendet betartsa.

[35] A közigazgatási aktus érvénytelensége dogmatikailag azt jelenti, hogy az aktus jogszabálysértés folytán nem alkalmas arra, hogy joghatást kíváltson. Az érvénytelen közigazgatási aktus nem szűnik meg automatikusan, és nem válik nem létezővé, mindaddig joghatásokat fejt ki, amíg azt az arra jogosult szerv meg nem semmisíti vagy hatályon kívül nem helyezi.

[36] A közigazgatási cselekmény megsemmisítése – a Kp. rendszerében – főszabályként ex tunc hatályú jogkövetkezmény, amely azt eredményezi, hogy a megsemmisített döntést a jogrend úgy kezeli, mintha az meg sem született volna. A megsemmisítés nem kizárólag a jogszabálysértés megállapítását jelenti, hanem azt is, hogy a döntéshez kapcsolódó valamennyi joghatás utóbb jogalap nélkülivé válik. Erre tekintettel ez a jogkövetkezmény a közigazgatási cselekmény sajátos természetére és hatásaira tekintettel alkalmazható. A köznevelési intézmény átszervezése, annak végrehajtása szükségszerűen együtt jár az oktatás új helyszínen való megszervezésével, pedagógiai és szervezeti struktúrák átalakításával, valamint az oktatás rendjének stabilizálódásával, az intézmény szervezeti működésének egészét érinti. A döntés ex tunc hatályú megsemmisítése azt a fikciót teremtené meg, hogy mindaz, ami az átszervezés nyomán, arra ráépülve ténylegesen létrejött, egy jogszabálysértő folyamat eredménye. Az átszervezés előtti állapot ezért nem állítható helyre úgy, mintha az oktatás a korábbi székhelyintézményben ténylegesen folyamatosan fennmaradt volna. A tanítás megszűnése a korábbi épületben, az új helyszínen kialakult tanulásszervezési rend, valamint az időközben eltelt tanévek ténye objektíve kizárják annak az ex tunc hatályú megsemmisítése jogkövetkezményét.

[37] A Kp. 92. § (2) bekezdésében kifejezetten megteremti a lehetőségét annak, hogy a bíróság – a közérdek, a jogbiztonság vagy az érintettek különösen fontos érdekeinek védelme érdekében – a közigazgatási cselekményt hatályon kívül helyezze, a hatályvesztés időpontjának pontos megjelölésével. A hatályon kívül helyezés a jogsértés olyan jogkövetkezménye, amely a jogsértés megállapítása mellett képes kezelni a már bekövetkezett és vissza nem fordítható ténybeli változásokat. A köznevelés területén a közérdek és a jogbiztonság különösen hangsúlyosan jelenik meg, az oktatás rendje, a tanulók kiszámítható nevelési-oktatási környezete, valamint a tanév folyamatossága olyan alkotmányos értékek, amelyekkel szemben a jogsértés orvoslása sem valósulhat meg a döntés megsemmisítésével. A döntés jövőre nézve történő hatályon kívül helyezése fenntartja az

oktatás rendjének folytonosságát, az intézmény szervezeti működésének szabályszerűségét, nem vonja kétségbe a már lezajlott tanítási időszak jogszerűségét és nem teszi utóbb jogalap nélkülivé a tanulók jogviszonyát, az intézmény működési kereteit.

[38] A hatályon kívül helyezés a fenntartói döntési autonómiáját fenntartja, kizárólag azt állapítja meg, hogy a döntéshez vezető folyamat során eljárásjogi jogszabálysértés valósult meg. Az Nkt. a fenntartó számára széles mérlegelési jogot biztosít az intézmények átszervezésében, ugyanakkor e mérlegelés gyakorlását eljárási garanciákhoz köti. A hatályon kívül helyezés éppen ezt a funkciót tölti be: fenntartó számára megnyílik a lehetőség – és egyben kötelezettség –, hogy az átszervezéshez vezető döntési folyamatot szabályszerűen, az Nkt.-ban előírt eljárási garanciák betartásával valósítsa meg. Ez magában foglalja különösen a felperesi szülői szervezet véleményének előzetes beszerzését, amelynek kötelezettségét a Kúria végzése egyértelműen rögzítette.

[39] Összegzésként rögzíthető: a Kúria végzése folytán a felperes véleményét a fenntartónak be kellett volna szereznie, és e kötelezettség fennállása a perben nem volt vitatható. Az alperes az érvénytelenség megállapítását fellebbezéssel nem támadta, így az megállapított jogi tényként rögzült. E körülmények között a másodfokú bíróság vizsgálatának súlypontja szükségképpen a jogkövetkezmények körére korlátozódhatott, mely alapján a jövőre nézve, a tanév végének a napjával a döntés hatályon kívül helyezésére került sor. Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a Kp. 109. § (2) bekezdés alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatta.

[40] A másodfokú bíróság a Kp. 99. § (3) bekezdése értelmében a 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes alperest a felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére, amelynek mértékét a Pp. 81. § (1)-(2) bekezdéseire, 82. § (3) bekezdésére, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésére, 3. § (2) bekezdésére figyelemmel állapította meg. A perköltség meghatározása során figyelemmel volt arra, hogy a Kúria végzése és a másodfokú végzés következtében a felperesnek javára perköltséget nem kellett meghatározni, valamint elsőfokú perköltség megfelelő felszámítására nem került sor.

[41] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés c) pontjában és 46. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű 30.000 forint kereseti és 48.000 forint fellebbezési illeték az alperes Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában biztosított teljes személyes illetékmentessége folytán a Pp. 102. § (1) és (6) bekezdései értelmében az állam terhén marad.

[42] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 112. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2026. január 28.

dr. Kecskés Zsófia s.k.
s.k.

dr. Farkas Ervin s.k.

dr. Kincsesné dr. Szalai Kornélia

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró